БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Изх. № 009/ 18.03.2026

До:
Г-Н ЮЛИЯН ПОПОВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Г-Н ТРАЙЧО ТРАЙКОВ
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Г-ЖА АНГЕЛИНА БОНЕВА
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

Г-Н КОРМАН ИСМАИЛОВ
МИНИСТЪР НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

Г-Н ИВАН ХРИСТАНОВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Копие до:
КРАСИМИРА ЙОВКОВА
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
krasimira.yovkova@moew.government.bg

ОТНОСНО: Позиция на БГВЕА относно Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия

Уважаеми дами и господа,

С настоящото писмо излагаме колективната позиция на членовете на Българска ветроенергийна асоциация относно публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. Както е посочено в Проекта и в съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413, основната цел на Плана следва да е подпомагане на ускореното внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, в съответствие с националните ангажименти за постигане на климатична неутралност до 2050 г., чрез определяне на приоритетни зони, които предоставят благоприятни природни,

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

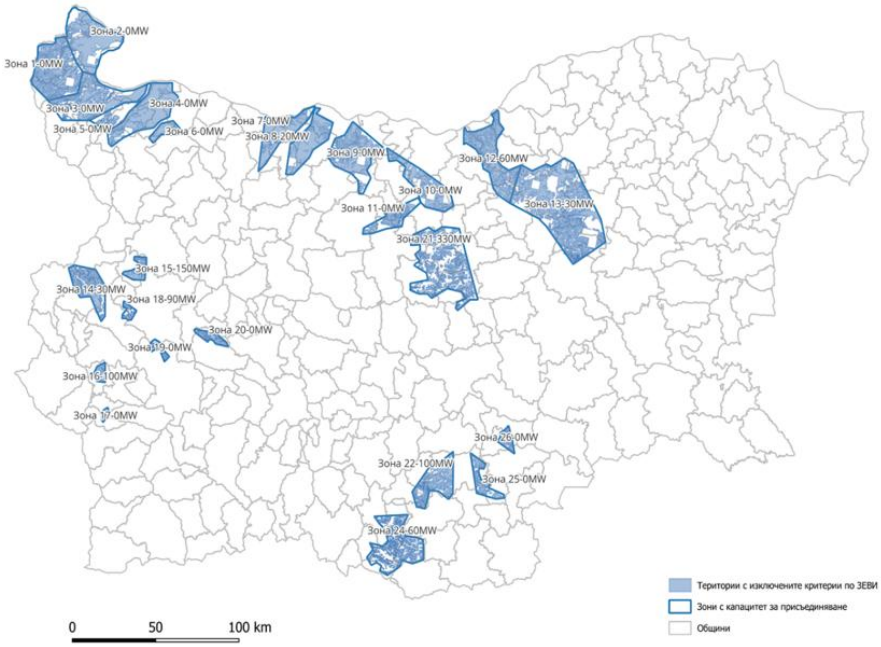
технически и инфраструктурни условия. В тези приоритетни зони проектите ще се реализират при **облекчени и ускорени административни процедури**, насочени към съкращаване на сроковете и подобряване на координацията между компетентните органи, като не въвеждат под каквато и да е форма ограничения за развитие на вятърна енергия на останалата територия на страната, съгласно действащото законодателство.

На първо място следва да се подчертае, че още на ниво наименование предложеният документ не съответства в пълна степен на целите и терминологията, въведени с Директива (ЕС) 2023/2413. Съгласно чл. 15в от Директивата държавите членки следва да приемат планове за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници. В този смисъл, коректното наименование на документа следва да бъде „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Използваното в публикувания Проект различно наименование, макар и формално съобразено с чл. 5 от Закона за енергията от възобновяеми източници, не отразява ясно и недвусмислено ключовия елемент „ускорено внедряване“, който е същностен за изпълнение на целите, определени в Директивата.

Член 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 задължава държавите членки приемат поне един План за определяне на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници в срок до 21 февруари 2026 г. Това изискване има за цел не формално приемане на документ в определен срок, а създаване на стратегически инструмент, който реално да улесни и ускори развитието на възобновяемата енергия, в случая – на вятърната енергия. Разбираме стремежа на институциите да спазят ангажиментите по НПВУ и свързаните срокове, но предвид стратегическото значение на този документ за правилното транспониране и прилагане на европейското законодателство, считаме, че той следва да бъде изготвен въз основа на задълбочен анализ, актуални данни и секторна експертиза. В настоящия си вид предложеният Проект не демонстрира необходимата степен на експертна обоснованост и не изпълнява заложените цели в Директивата. Същевременно не е ясно и изрично подчертано, че извън определените приоритетни зони развитието на вятърни проекти не се ограничава под каквато и да е форма, а продължава да се осъществява по действащия правен ред. Това изискване е заложено както в Директивата, така и в Насоките на ЕК: „Особено важно е да се подчертае, че зоните за ускорено развитие представляват само част от териториите, в които могат да се реализират проекти за възобновяема енергия. Тяхното определяне не възпрепятства настоящото и бъдещото изграждане на проекти и не следва да води до създаването на „забранени зони“ във всички останали зони в съответствие с приложимите изисквания, включително и в територии, които са неподходящи или изключени от обхвата на

приоритетните зони“[1]. Липсата на такава яснота в Проекта създава риск от погрешно тълкуване от страна на различни заинтересовани страни и може неправомерно да бъде използвано за ограничаване на инвестиционната среда.

Следва да отчетем, че подходът при изготвянето на проекта на План е насочен преимуществено към налагане на широк кръг ограничения, част от които напълно недопустими, използвайки данни от неактуални нормативни документи или остарели изследвания и данни. Вместо стратегически и балансиран анализ на ветровия ресурс, потенциала за развитие на сектора и реалните екологични въздействия, Проектът залага на непропорционална и необективна ограничителна рамка, която подкопава самата му цел. Крайният резултат от този подход е изключване на 90% от територията на страната от приоритетните зони, включително териториите с най-голям ветрови потенциал като Североизточна България, която е определена в Плана RePower EU като зоната с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергия. Предложените в Проекта 26 зони са с площ от едва 11 093 кв. км и се намират в областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Ловеч, Габрово, Русе, Търговище, Разград, Сливен, София-област, София (столична), Перник, Кюстендил, Стара Загора, Хасково, Кърджали и Смолян. С три изключения, всички останали, определени като приоритетни зони, са зони с много нисък/никакъв ветрови потенциал или с турбулентни и поривисти ветрове, неподходящи за изграждане на вятърни електроцентрали:

[1] European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Редица критики имаме спрямо методологията при изготвянето на Проекта. Категорично неприемливо за БГВЕА е в Проекта на план да се използват несъществуващи ограничения на база изтекли по действие нормативни документи като НПДЕВИ 2012-2020 г., а същевременно да не се отчитат реално действащи нормативни ограничения като териториите на населени места и зони на отстояние до 500 m от границите им (съгласно Наредба № 14 от 15 юни 2005 г.). В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната практика имат различно съдържание, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, като в резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси. Използват се остарели изследвания, вместо актуални научни данни и методологии, без да се отчита становището и предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците.

Особено обезпокоителен е и фактът, че при подготовката на документа не е осигурено участие на представителите на ветроенергийния сектор. БГВЕА, представляваща водещите инвеститори и разработчици на вятърни проекти в страната, не беше включена в работната група, въпреки проведената на 13 март 2025 г. среща с МОСВ и последващото писмо (вх. № МОСВ 15-00-14-1/15.04.2025 г.), с което изрично настоявахме за участие. Липсата на експертен секторен принос неминуемо се отразява върху качеството и приложимостта на предложения Проект, който е неработещ за целите на създаването си, а именно ускорено развитие на производството от вятърна енергия в приоритетни за тази цел зони.

С оглед на всичко изложено по-горе, БГВЕА счита, че предложеният Проект на План в настоящия му вид не изпълнява целите, заложени в Директива (ЕС) 2023/2413, и не създава реални предпоставки за ускорено внедряване на вятърна енергия в България. Напротив – неговото приемането би имало по-скоро негативно отражение върху сектора, тъй като би довело до съществено ограничаване на инвестиционния потенциал, до правна несигурност и до отклонение от европейските и националните стратегически цели. **БГВЕА настоява Проектът да бъде изцяло оттеглен или да бъде съществено преработен, като се предприемат следните конкретни мерки:**

1. **Процедурни и институционални мерки**

- Да бъде разширен съставът на работната група за преработването му, като в нея бъдат включени представители на БГВЕА и други релевантни заинтересовани страни, притежаващи експертиза и практически опит в разработването и реализацията на ветроенергийни проекти.

2. **Методологични и технически мерки**

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

- Да бъде изцяло преработена методиката за пространствен анализ, като се използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии.
- Да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация.

3. Съдържателни мерки относно обхвата на зоните

- Да се запише ясно и недвусмислено, че Планът за приоритетни зони не въвежда под каквато и да е форма ограничения или забрани за развитие на вятърна енергия извън тези зони, а единствено определя територии с облекчени и ускорени процедури, в пълно съответствие с Директива (ЕС) 2023/2413 и Насоките на Европейската комисия.
- Документът да бъде преименуван в съответствие с чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 на „План за определяне на приоритетни зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“, за да точно се отразява неговата цел и предназначение.
- Да се премахне необоснованото изключване на земеделски земи и постоянно затревени площи, за които няма законова забрана за изграждане на ветрогенератори и които са доказано съвместими с този тип проекти.
- Да се изключи прилагането на ограничения, основани на изтекли по действие или неактуални документи (вкл. НПДЕВИ 2012–2020 г. и екологични оценки от 2012–2013 г.).

4. Мерки относно ветровия ресурс

- Използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий в Проекта не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта
- Следва да се приложи комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри като плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия. Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал.

5. Мерки относно електроенергийната инфраструктура

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

- При определянето на приоритетните зони да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата.
- Да се предоставя ясна информация за възможните точки на присъединяване и нивата на напрежение, като ключов фактор за техническата и финансовата оценка на проектите.
- Да се отчете законово регламентираната възможност за гъвкав капацитет и споделяне на точки на присъединяване, както и близостта до центрове на потребление на електроенергия.
- Да се отчетат зоните със съществуващи ВЕИ проекти като възможност за присъединяване на нови ВЕИ мощности като „несамостоятелни“ обекти.

6. Мерки относно опазване на биоразнообразието

- Да се използват актуални научни данни и методологии, включително предложената от ИБЕИ към БАН методология за оценка на риска за птиците.
- Вместо механично изключване на широки територии поради миграционни коридори, да се предвидят адекватни мерки за смекчаване и контрол, включително мониторинг след въвеждане в експлоатация, в съответствие с принципа на предпазливост и добрите европейски практики.

В приложение към писмото излагаме нашата подробно аргументация и възражения спрямо всеки един от предложените в методологията тематични слоеве, на база на които е извършено пространственото пресичане при определянето на приоритетните зони. Българска ветроенергийна асоциация, както и всички нейни членове, изразяват пълна готовност да окажат съдействие и да предоставят необходимата експертиза и данни при извършването на корекциите и доработването на Плана, с цел изготвянето не просто на формален документ, а на действащ, работещ и ефективен План, който реално да постига заложените цели.

С уважение,

Миглена Стоилова
Председател на УС на БГВЕА

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

ПРИЛОЖЕНИЕ №1
МОТИВИ И ДЕТАЙЛНА ОБОСНОВКА НА СТАНОВИЩЕТО

Предвид изложените в писмото съображения, по-долу представяме детайлна и аргументирана обосновка на становището на Българска ветроенергийна асоциация, структурирано по основни проблемни направления в публикувания Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия.

I. Общи

Проектът на документ цели да определи зоните в България, където ВЕП ще се изграждат при по-бързи и облекчени разрешителни режими, в сравнение с общия ред. Както изложихме в писмото ни, освен преименуване на самото заглавие на документа в съответствие с Директивата и чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ, в Проекта трябва да се заявява недвусмислено и по категоричен начин, че наличието на План за ускорено развитие не ограничава, забранява и не касае под никаква форма развитието на вятърни проекти в останалата територия на страната по съществуващия нормативен ред. Навсякъде в текста на Проекта следва ясно да се посочи, че идентифицираните зони касаят единствено приоритетните зони за ускорено развитие. По-долу излагаме конкретните редакции:

- *Стр. 6: „Основната цел на прилаганата методология е да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал **за ускорено внедряване** на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и социалната среда“.*
- *Стр. 6: „1.Определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, които предоставят благоприятни природни, технически и инфраструктурни условия за **ускорено внедряване** ~~развитие~~ на проекти за оползотворяване на енергия от вятъра“.*
- *Стр. 28: „Методологичният подход при пространствения анализ за идентифициране на **територии за ускорено внедряване на** ~~**с потенциал за развитие на**~~ **вятърна енергия** се основава на принципа за комбиниране на ограничения (изключващи условия) и положителни характеристики".*
- *Стр. 28: „На финалния етап на анализа се прилага пространствено пресичане между рекласифицирания растерен слой с допустим вятърен потенциал и другите тематични слоеве, което води до определяне на зоните **за ускорено внедряване** ~~**с реален потенциал за устойчиво развитие**~~ **на вятърна енергия“.***

За да е категорично ясно и на се избегнат всякакви възможности за различно тълкуване, спрямо развитието на проекти извън приоритетните зони, БГВЕА

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

настоява в края на т. 1. „Резюме на Плана“ да се добави и следният уточняващ текст в тази връзка:

„В този контекст следва да се подчертае, че настоящият План има за цел единствено да определи зони за ускорено внедряване на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия при съкратени и облекчени административни процедури и не следва да се използва под каквато и да е форма като основание за въвеждане на ограничения или забрани за развитие на проекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия извън определените приоритетни зони.

Проектите, които попадат извън определените приоритетни зони и за които към момента на приемане на Плана вече са започнали процедури по разрешаване, включително процедури по оценка на въздействието върху околната среда или оценка за съвместимост, продължават да се разглеждат и реализират по общия ред на действащото национално и европейско законодателство. Разпоредбите на настоящия План не могат да се тълкуват като основание за отказ от разглеждане на инвестиционни предложения извън приоритетните зони от страна на компетентните органи.

Зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, заедно със съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници, бъдещите централи за енергия от възобновяеми източници извън тези зони и механизмите за сътрудничество, имат за цел да гарантират, че производството на енергия от възобновяеми източници ще бъде достатъчно за постигането на приноса на държавите членки за изпълнението на общата цел на Съюза в областта на енергията от възобновяеми източници, определена в член 3, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001“.

II. По отношение на ветровия ресурс

Позоваването на предоставена от Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) информация като основание за прилагане на прагова стойност от 5,5 m/s средногодишна скорост на вятъра на височина 150 m е некоректно интерпретирано. Посочената стойност е предоставена от БГВЕА единствено като примерен ориентир от практиката, и представлява ориентировъчен минимален индикатор, прилаган на ранен етап от предварителния скрининг на потенциални локации, но не може самостоятелно да служи като основание за стратегически пространствени решения.

Тази информация не е представяна и не следва да се възприема като изчерпателен или самостоятелен критерий за стратегическо пространствено планиране, нито като официална позиция на БГВЕА относно методологията за оценка на ветровия ресурс. В

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

практиката на сектора, включително сред членовете на БГВЕА, оценката на пригодността на дадена територия за развитие на вятърна енергия винаги се извършва на база комплексен анализ от взаимосвързани параметри, при което средногодишната скорост на вятъра има индикативен, а не определящ характер.

Това най-малкото не е методологично коректно и не отговаря на утвърдените международни практики в областта. Водещите международни методологии и инструменти за оценка на ветровия потенциал, включително Global Wind Atlas, Vortex, разработките на Joint Research Centre (JRC) на Европейската комисия, както и приложените за територията на България модели с висока резолюция, публикувани в изследвания на Център за изследване на демокрацията с участие на австрийски научни институции, използват комплексен подход, при който средногодишната скорост на вятъра се анализира съвместно с редица допълнителни параметри. Сред тях са плътност на енергийния поток, вертикален профил и срязване на вятъра, интензитет и честота на турбулентност, поривистост, релефни и орографски особености, както и локални метеорологични условия.

Пренебрегването на тези фактори при стратегическото планиране води до риск от неправилна класификация на територии – както чрез включване на зони с неблагоприятни ветрови режими (напр. силно турбулентни и поривисти ветрове), така и чрез изключване на райони с доказан и икономически реализуем ветрови потенциал. В този смисъл използването на средногодишната скорост на вятъра като единствен критерий не осигурява достатъчна техническа и икономическа обоснованост на идентифицираните приоритетни зони и не гарантира устойчиво развитие на вятърната енергия в дългосрочен план.

III. По отношение на цялостния методически подход на анализ и GIS обработка

Използваната в Проекта методика за наслагване и изрязване на карти е остаряла и не позволява прецизна и добра работа, като картата дори няма легенда. За подготовката на подобен нормативен документ от стратегическа важност следва да използват съвременни GIS инструменти, прозрачни слоеве и актуални данни, без механично „изрязване“ на територии. Следва да бъде осигурен достъп до всички използвани картографски данни в GIS формат, с цел проверимост и възможност за експертна верификация. Ако институциите предоставят на БГВЕА всички карти в GIS формат, БГВЕА се ангажира да направи картов модел, който да бъде ефективен и работещ, така че всички насложени карти да бъдат видими с различна прозрачност, вместо както в Проекта премахвани, рязани или рисувани.

Също така, подходът, приложен при разработването на Плана за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, се основава преимуществено на т.нар. „метод на изключване“, при

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

който чрез последователно наслагване на ограничения и изключващи критерии се елиминират значителни части от територията на страната, без да се извършва реална интеграция между наличния ветрови ресурс, техническата пригодност и екологичните въздействия.

Методът на изключване е приложен като доминиращ инструмент, без паралелно прилагане на позитивни критерии за оценка на потенциала. В резултат на това пространственият анализ е насочен основно към идентифициране на територии, които следва да бъдат елиминирани, вместо към откриване на зони, в които развитието на вятърната енергия е едновременно технически реализуемо и екологично управляемо. Този подход противоречи на целта на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква определяне на зони за ускорено внедряване именно въз основа на тяхната пригодност, а не чрез механично изключване на територии.

В рамките на метода на изключване са използвани данни и ограничения, произтичащи от документи с изтекъл период на действие или от остарели научни изследвания (напр. НПДЕВИ 2012–2020 г., карти на миграционни коридори с данни отпреди повече от десетилетие). Тези източници са приложени като абсолютни ограничения, без критична оценка на тяхната актуалност, пространствена резолюция и съвместимост със съвременните технологии и практики във вятърната енергетика.

Екологичните критерии са приложени под формата на твърди пространствени изключвания, без диференциация по чувствителност, без анализ на функционални връзки и без оценка на възможността за управление и смекчаване на въздействията. Така методът на изключване замества екологичната оценка с картографско „изрязване“, което не отчита доказаната възможност за съвместимост на вятърни проекти с опазването на биоразнообразието при прилагане на адекватни мерки.

Особено показателен недостатък на метода е липсата на връзка между определените приоритетни зони и реално функциониращи или вече одобрени вятърни проекти на територията на страната. В редица региони с доказан ветрови ресурс и техническа приложимост, където проекти са преминали всички процедури по екологичното законодателство и се експлоатират без установени значителни въздействия, същите територии са класифицирани като неподходящи на стратегическо ниво. Това създава вътрешно противоречие между стратегическото планиране и реалната административна и инвестиционна практика.

Методът на изключване, в приложената му форма, води до резултат, който е концептуално несъвместим с логиката на ускореното внедряване по RED III и ЗЕВИ. Вместо да идентифицира територии с най-нисък екологичен риск и най-висок технически потенциал, подходът създава рестриктивна рамка, която де факто насочва развитието към зони с ограничена приложимост, като същевременно индиректно дискредитира други подходящи територии. В този си вид методът представлява опростен

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

и непропорционален подход, който не осигурява необходимата връзка между ветровия ресурс, техническата реализуемост и екологичната съвместимост.

IV. По отношение на отделни слоеве и източници на данни в GIS процеса на определяне

1. Слой „Защитени зони и защитени територии“

Директива (ЕС) 2023/2413 изрично предвижда, че зоните за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници не следва да обхващат защитени зони от мрежата „Натура 2000“ и други територии с висок природозащитен статус, поради което изключването на тези територии от обхвата на приоритетните зони е принципно правилно и съответства на изискванията на европейското законодателство.

Въпреки това, приложението на този изключващ критерий в Проекта е извършено механично и без необходимата диференциация, като защитените зони и територии са третирани като хомогенен слой, без да се отчита тяхната функционална роля в екологичната система и без анализ на косвени, периферни и кумулативни въздействия извън формалните им граници.

2. Слой „Миграционни пътища на птиците“

Използваният слой за миграционните „пътища“ на птиците се основава на остарели данни и опростени схематични модели, които не отразяват съвременните научни знания и GPS-данни за движение на чувствителни видове. Миграционните коридори са третирани като „пътища“ - линейни или широки зони с еднозначен риск, без анализ на интензитет, височина на полета, сезонност и поведенчески особености. Това води до непропорционално изключване на обширни територии, включително такива с дългогодишна експлоатация на вятърни паркове без установени значителни въздействия. В тази връзка следва да се подчертае, че Директивата изисква ограничаване или изключване **само на т.нар. големи миграционни маршрути на птици (*major migratory routes)*** – ключови маршрути с изключително висока концентрация и интензивност на прелет, какъвто е например районът на Босфора. Те не приравняват всички миграционни коридори до такива маршрути и не предвиждат автоматично изключване на широки територии въз основа на обобщени или схематични слоеве, както е направено в Проекта на План.

3. Слой „Чувствителни територии за биологичното разнообразие“ определени в плановете за действие на видове (местообитания на видове и птици, влажни зони, торфища)

По принцип е правилно чувствителните територии (влажни зони, торфища, местообитания на видове) да са включени като твърд изключващ слой, но без разграничение между различните типове чувствителност и без анализ на пространствени и функционални връзки се прилага универсален подход „всичко или

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

нищо“, който не отчита възможността за локализиране на инфраструктурата извън най-чувствителните елементи и за прилагане на смекчаващи мерки. Липсва класификация на чувствителността и буфери около идентифицираните полигони.

4. Слой „Горски територии“

Горските територии са изключени изцяло, без да се отчита тяхната вътрешна хетерогенност, типове гори, степен на антропогенна трансформация и наличието на деградирали или вторично възстановени горски площи. Подобен подход не съответства на практиката за диференцирано третиране на горските екосистеми и не отчита възможността за ограничено и контролирано развитие при спазване на приложимото законодателство.

5. Слой „Постоянно затревени площи“

Изключването на постоянно затревените площи е приложено без достатъчна аргументация и без връзка с действащия режим по Закона за подпомагане на земеделските производители, нито с текстовете на Директивата. Тези територии по своята същност са съвместими с развитието на вятърна енергия, тъй като ветрогенераторите заемат минимална площ и не възпрепятстват основното им земеползване. Универсалното им изключване води до неоправдано ограничаване на потенциала в земеделски райони с добър ветрови ресурс.

6. Слой „Ограничения по НПДЕВИ 2012–2020 г.“

БГВЕА категорично се обявява против използвания подход в Проекта за изключване на зони, произтичащи от нормативен документ с изтекъл срок на действие и остаряла екологична оценка, какъвто е Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г. Тези ограничения са включени неправомерно като действащ критерий, без да се отчита променения нормативен и технологичен контекст и без актуална научна обосновка.

Описаните в НПДЕВИ зони, които се характеризират с обективно повишен риск за екологичното биоразнообразие, са веднъж изключени от приоритетните зони поради изключване на база други критерии - защитени зони и територии по „Натура 2000“ и оценка на миграционните коридори на птиците. Останалите зони, които НПДЕВИ включва, а именно - „земеделския и горски фонд, извън границите на защитените зони от мрежата Натура 2000“, следва да останат като приоритетни зони поради липсата на данни за съществуващи съществени отрицателни въздействия, както и добрия ветрови потенциал на тези региони.

Бихме искали да обърнем внимание, че съгласно изискванията на чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413, държавите членки следва да определят зони за ускорено внедряване, въз основа на това, че въвеждането на конкретния вид възобновяем източник

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

на енергия не се очаква да окаже значително въздействие върху околната среда, като се отчитат различията между отделните видове технологии. Отхвърлянето на поставяне на ветрогенератори върху земеделски земи не отговаря на това условие. Същевременно подобно ограничение е и в разрез с чл. 24б от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), който е секторният закон, определящ опазването на земеделските земи и следва текстовете му да се прилагат с приоритет над всеки друг подзаконов нормативен документ. Действащи ограничения при земеползването има въведени единствено за изграждане на фотоволтаични системи (чл. 24, ал. 3 от ЗОЗЗ), които не са обект на настоящия Проект. В ЗОЗЗ няма въведени ограничения за ветрогенератори на земеделски земи, тъй като поради минималната площ, която заемат, те не са в конфликт със земеделските земи.

Както е цитирано и в насоките на ЕК[2], данните показват, че около **97–98 %** от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за други цели. Това позволява съвместното съществуване на вятърни паркове с други видове земеползване. Данните показват, че към момента общата заета площ от инсталираните в страната ВяЕЦ (около 320 бр.) и съпътстващата към тях инфраструктура заема приблизително 0,004% от площите със селскостопанско предназначение. Необходимата площ за изграждане на една вятърна турбина с мощност около 5-8 MW заема приблизително около 1-2 дка площ за фундамент и обслужваща площадка по време на експлоатацията и вятърната енергия представлява най-ефективния метод за електропроизводство по критерий заета площ спрямо количество произведена енергия, което предопределя и тяхната съвместимост със земеделските дейности, извършвани на същата земя. Вземайки предвид изискването за отстояние на турбините една от друга при изграждането на ветроенергийния парк, те могат да бъдат разпръснати на по-голяма площ, но теренът между съоръженията може да се използва безпрепятствено за целите на селското стопанство. Поради тази причина в Европа и в България е широко разпространено разполагането на ветрогенератори в земеделски земи и конфликти не са регистрирани, видно и от практиката.

Друг съществен аргумент за неотчитане на НПДЕВИ при изготвянето на Плана за приоритетни зони е, че посочените в него забрани са с период на действие до 2020 г., а направената екологична оценка по него е от 2012 г. Това е неактуален документ, изготвен преди 15 години, който е с изтекло действие и поради тази причина БГВЕА не приема предложението и констатацията в Проекта „Оценените в рамките на процедурата по екологична оценка за НПДЕВИ идентифицирани отрицателни въздействия от тези проекти върху биологичното разнообразие, за чието намаляване е определена

[2] European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

мярката, не се различават по същество от въздействията, които биха предизвикали и сега планирани намерения за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия“. Поради всички по-горе изброени аргументи, БГВЕА настоява за редакция на Проекта и отпадане на НПДЕВИ като критерий за изключване, тъй като без правно основание се изключват земеделски земи от него, които същевременно са с най-добър ветрови потенциал.

Прилагането на ограниченията, произтичащи от Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници (НПДЕВИ) 2012–2020 г., по отношение на земеделските земи създава допълнително концептуално и секторно противоречие, тъй като въвежда рестрикции, които не намират опора нито в действащото законодателство, нито в актуалните стратегически документи в областта на земеделието (обръщаме внимание, че съвъзложител на плана е и министъра на земеделието, тъй като съгласно ЗЕВИ, планът се разработва съвместно и с МЗХ). НПДЕВИ, изготвен в различен нормативен и технологичен контекст и с изтекъл срок на действие, не може да служи като валидно основание за стратегическо изключване на земеделски територии при определянето на приоритетни зони за ускорено внедряване на вятърна енергия.

Особено проблематично е, че по този начин земеделските земи в този обхват се третират като несъвместими с развитието на вятърната енергия, въпреки че подобна несъвместимост не е установена нито в Закона за опазване на земеделските земи, нито в секторните политики за развитие на земеделието.

В този смисъл прилагането на НПДЕВИ като изключващ критерий не само необосновано ограничава потенциала за развитие на вятърната енергия, но и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор. Такъв конфликт не произтича от реални ограничения, наложени от аграрните политики, а е резултат от механично пренасяне на остарели стратегически допускания в съвсем различен регулаторен и икономически контекст. Това противоречи на принципа за интегрирано планиране на политики и на целите на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници при отчитане на спецификите на отделните технологии и възможностите за съвместимост със съществуващите земеползвания.

Допълнително следва да се отбележи вътрешното противоречие, произтичащо от начина, по който са приложени критериите за изключване на земеделските земи. От една страна, в Проекта на Плана земеделските територии са третирани като обект на рестрикции чрез позоваване на НПДЕВИ 2012–2020 г. и чрез въвеждане на допълнителни ограничения без ясно правно основание. От друга страна, от представения картографски материал и описанието на определените приоритетни зони е видно, че именно земеделските земи формират преобладаващата част от териториите, включени в тези зони. По този начин Планът едновременно разчита на земеделските земи като

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

основен пространствен ресурс за развитие на вятърната енергия и в същото време ги третира като поначало проблемни или несъвместими, което създава нормативна и логическа неяснота. Това двойствено третиране подкопава предвидимостта на Плана и поражда риск от противоречиво прилагане на неговите разпоредби на етапа на реализация на конкретни инвестиционни намерения. Вместо да отчете доказаната съвместимост между вятърната енергия и земеделското земеползване и да използва земеделските територии като основа за определяне на зони с нисък екологичен риск и висок технически потенциал, Проектът на План възпроизвежда остарели ограничения и създава изкуствен конфликт между енергийния и земеделския сектор, който не произтича нито от действащото законодателство, нито от реалната практика.

В този контекст следва изрично да се отбележи необходимостта Проектът на План да включва **ясно институционално послание и позиция**, която да утвърждава съвместимостта между вятърната енергетика и земеделското земеползване. Планът следва недвусмислено да заяви, че развитието на вятърната енергия върху земеделски земи е допустимо, желано и приветствано, когато са налице нисък екологичен риск и подходящ технически потенциал. Напомняме, че земеделските земи по своята същност представляват територии с вече променен природен характер, в които човешката дейност отдавна е трансформирала естествените екосистеми. Именно поради това те предоставят възможност за многофункционално използване, при което от една и съща площ може едновременно да се осъществява земеделска дейност и производство на електрическа енергия от вятър. Вятърните турбини не изместват земеделието, а го допълват, като позволяват двойно обществено-икономическо използване на територията – производство на храни и на чиста, местна енергия.

Включването на подобна комуникационна цел в Плана е ключово не само от гледна точка на общественото приемане, но и за предотвратяване на погрешни интерпретации. Европейската и националната практика ясно показват, че именно земеделските територии са естественото пространство за устойчиво развитие на вятърната енергетика, без конфликт със селскостопанските дейности и без допълнителна загуба на природни територии.

V. По отношение връзката на Проекта на Плана с други стратегически документи в областта на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво

Посоченото обстоятелство, че поради „липса на данни“ при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени територите на населените места, включително зоните на отстояние до 500 m от границите им, буди сериозно недоумение както от методологична, така и от институционална гледна точка. Особено проблематично е обяснението за липса на данни, при положение че ограниченията, произтичащи от чл. 141 на Наредба № 14 от 15 юни 2005 г., са ясно нормативно

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

установени и не представляват неизвестна или труднодостъпна информация, а общоприложими технически изисквания, които по дефиниция следва да бъдат отчетени още на стратегическо ниво.

Този пропуск разкрива по-дълбок структурен проблем в изготвянето на Плана, а именно липсата на реална обвързаност между определянето на приоритетните зони и действащите инструменти на устройственото планиране на национално, регионално и общинско ниво. Това е особено съществено предвид факта, че Планът се разработва съвместно с Министерството на регионалното развитие и благоустройството, което по силата на своите правомощия отговаря именно за политиките и документите в областта на пространственото и устройственото планиране.

В отсъствието на съгласуване с Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие и действащите общи устройствени планове, приоритетните зони се определят в изолация от реалната устройствена структура на територията. Това води до парадоксалната ситуация стратегически документ да допуска на картово ниво територии, които впоследствие подлежат на съществени ограничения или изключвания на етапа на инвестиционно проектиране, което подкопава една от основните цели на Плана – създаване на предвидима и ускорена рамка за развитие.

В този смисъл позоваването на приложимостта на Наредба № 14 „на етап изпълнение на Плана“ не може да компенсира липсата на интеграция с устройственото планиране при самото определяне на приоритетните зони. Напротив, именно стратегическото ниво е мястото, на което подобни пространствени ограничения следва да бъдат предварително отчетени, за да се избегне прехвърлянето на съществени конфликтни въпроси към по-късни фази на планиране и разрешаване, в противоречие с логиката на Директива (ЕС) 2023/2413 и с принципите на доброто управление и правната сигурност.

VI. Наличен капацитет за присъединяване към електроенергийната мрежа

В Проекта е посочено, че след прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с „наличен и предвидим“ капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД въз основа на анализ на близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа и електрически подстанции и информация за свободните мощности за присъединяване на територията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващи части от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет за присъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединяване.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

При определянето на приоритетните зони следва да се отчита не само наличният, но и предвидимият и потенциалният капацитет за присъединяване, включително възможностите за развитие и модернизация на мрежата. Доколкото става ясно, в Проекта се отчита единствено наличният капацитет на мрежата за присъединяване, което не може да се определи като коректен и изчерпателен подход. Липсва яснота относно източниците на информация, въз основа на които е определен този капацитет, защото има локации, където реалният свободен капацитет е значително по-голям от упоменатия. Също така не става и ясно какви са възможните точки за присъединяване (подстанция, далекопровод, трафопост), нито какво е нивото на напрежение (20/110/220/400 kV), които представляват ключови фактори за прогнозиране на присъединителния капацитет и за определяне на техническата и финансовата рамка на всеки енергиен проект. Както е посочено в Проекта, от жизненоважно значение е модернизацията и разширяването на преносната и разпределителната мрежа, за да може тя да поеме очаквания капацитет от ВЕИ. В Плана за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2025 - 2034 г. на ЕСО ЕАД също е отбелязано, че инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на електропреносната мрежа в съответните райони. В тази връзка в Плана се предвиждат технически решения за развитие на електропреносната мрежа и реконструкция на съществуващи елементи от нея.

Също така, бихме искали да обърнем внимание, че съгласно чл. 116, ал. 15 от Закона за енергетика, операторът на електропреносната мрежа, съответно оператор на електроразпределителна мрежа, може да присъедини два или повече обекта, чийто общ капацитет надвишава нейната преносна способност. Поради тази причина определянето на свободни мощности за присъединяване единствено на база преносната способност, не отчита законовата възможност и разрастващата се бизнес практика за използване на т.нар. „гъвкав капацитет“. Това означава, че в съществуващи точки на присъединяване, в които вече има изградени соларни паркове, използващи наличния капацитет, поради разминаванията в производствения им профил с този на вятъра, могат да присъединя нови ВяЕЦ.

Не на последно място тук следва да се отчете и още един съществен системен дефицит, който не е адресиран в Проекта, а именно обстоятелството, че планираното развитие на електропреносната мрежа, заложено в Плановете за развитие на ЕСО ЕАД, не е подложено на стратегическа екологична оценка като цялостен документ. На практика екологичната оценка на мерките за разширяване и реконструкция на електропреносната инфраструктура се извършва фрагментарно – на ниво отделни инвестиционни предложения и конкретни трасета, без интегриран анализ на кумулативните и пространствено натрупващи се въздействия върху околната среда.

Този подход води до парадоксална ситуация, при която при определянето на приоритетните зони за вятърна енергия се прилага изключително рестриктивен и

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

статичен критерий, основан на текущото състояние на мрежовия капацитет, докато същевременно бъдещото развитие на електропреносната мрежа – което по замисъл следва да осигури присъединяването на тези зони – не е предмет на предварителна стратегическа екологична оценка. Така екологичният риск от мрежовата инфраструктура не се разглежда системно на стратегическо ниво, а се прехвърля към етапа на проектно реализиране, където възможностите за оптимизация са значително по-ограничени.

В резултат на това приоритетните зони се определят не като функция на дългосрочно интегрирано планиране на енергийното производство и инфраструктурата, а като производна на моментни инфраструктурни ограничения, чието преодоляване е предвидено в други стратегически документи, но без съпътстваща екологична оценка на същото ниво. Това разминаване между енергийното и мрежовото планиране противоречи на принципите на Директива 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка и на логиката на Директива (ЕС) 2023/2413, която изисква ускореното внедряване на възобновяеми енергийни източници да бъде подпомогнато чрез координирано и предвидимо развитие на мрежовата инфраструктура.

При липсата на стратегическа екологична оценка на мрежовото развитие, използването на капацитета за присъединяване като изключващ критерий в Плана за приоритетни зони води до прехвърляне на тежестта на екологичната преценка към отделните проекти и до „оценяване на парче“, което увеличава регулаторната несигурност, риска от противоречиви решения и вероятността от кумулативни въздействия, които не са били предварително идентифицирани и управлявани на стратегическо ниво.

VII. Относно Миграционни маршрути на птиците

В Проекта на План се наблюдава методологично некоректно и непоследователно смесване на понятията „миграционни маршрути“, „миграционни пътища“ и „миграционни коридори“ на птиците, които в научната сфера имат различна дефиниция, мащаб и приложимост. Тези понятия се използват като синоними, без да е направено разграничение между индивидуални или видово-специфични траектории на движение, статистически обобщени миграционни направления и пространствено дефинирани коридори с определена ширина, интензитет и функционална значимост.

Подобно смесване води до концептуална неяснота при определянето на пространствени ограничения, тъй като линейни или условно очертани „пътища“ се интерпретират като широки зони с еднозначно висок риск, без да е извършен анализ на реалния интензитет на миграция в тях, височини на полета, сезонната динамика и чувствителността на конкретните видове. В резултат се прилагат обобщени и непропорционални изключвания, които не отразяват действителните екологични процеси.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Научните изследвания, базирани на GPS-телеметрия, ясно показват, че миграцията на птиците не се осъществява по фиксирани „пътища“, а представлява динамичен процес с висока пространствена вариабилност, обусловена от метеорологични условия, релеф, поведенчески стратегии и междуспецифични различия. Поради това използването на статични, схематични карти на „миграционни пътища“ или „коридори“ като изключващ критерий на стратегическо ниво не съответства на съвременното научно разбиране и води до систематично надценяване на риска.

В този смисъл, за целите на стратегическото планиране на приоритетни зони за вятърна енергия следва да се прилагат ясно дефинирани понятия и количествени методи за оценка на риска, основани на актуални данни за движение на чувствителни видове, а не опростени и концептуално неясни схеми, които смесват различни нива на екологичен анализ.

За определянето на зоните, изключени по този показател при картирането, в Проекта на План е предложено да се отчетат остарели и неотговарящи на настоящата действителност данни за птиците на база изготвена карта на миграционните пътища от 2013 г., която обхваща данни за периода от 1986 до 2012 г. Основен недостатък на този подход е, че се налагат ограничителни карти без извършване на анализ на чувствителността на включените видове. Прилагането му резултира в неправилно определяне на еднакъв статут на риск за птиците, както в райони с висок природозащитен статус, където гнездят чувствителни видове птици, така и в земеделските райони на открити равнинни територии, където от години работят стотици турбини без установени вредни въздействия върху птиците.

Друго важно обстоятелство е, че в специалният доклад на най-голямата международна природозащитна организация в света BirdLife International[3] за определяне на миграционните пътища, фокусиран именно към опазване на мигриращите птици чрез идентифициране на местата с концентрация на мигриращи реещи се видове птици не са посочени места с концентрация на реещи се птици на територията на България . . Посочените като миграционни пътища на птиците в картата на МОСВ територии не се използват в определението на Средиземноморско – Черноморския миграционен път на птиците, дадено BirdLife International В целия доклад на BirdLife International, посветен на Средиземно-Черноморския миграционен път, не се споменава нищо за „Виа Понтика“

[3]BirdLife International (2026). Flyway factsheet: Mediterranean/Black Sea Flyway. Available from: https://datazone.birdlife.org/userfiles/file/sowb/flyways/5_Mediterranean_Black_Sea_Factsheet.pdf

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

или „Виа Аристотелис“, както и за наличие на концентрации от птици на територията на Североизточна България.

Както се посочва в становището на Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ), изготвената за България карта на риска за птиците от изграждане на ВЕП от 2013 г. обхваща общо 225 вида птици, за които според авторите съществува риск. Експертната оценка на ИБЕИ е, че много от видовете птици, залегнали като чувствителни към ВЕП, са неправилно категоризирани. За сравнение, в аналогични оценки за държави членки от същия зоогеографски район са определени между 12 и 38 вида птици. Огромно разминаване има и в получените крайни резултати като процент от територията на страната - в България е получено рекордното покритие от над 90% от територията на страната с оценка за висок риск, докато в останалите европейски държави този процент 5-15 %.

Основният извод от становището на ИБЕИ ***по предоставените от МОСВ карти на миграционните „пътища“ на птиците и риска от развитие на ветрогенератори паркове***:

„Опростеното и схематично изображение на миграционните „пътища“ е неприложимо към стратегическото планиране на райони за развитие на ВЕП поради грубото и неточно провеждане на граници от прави линии, разделящи практически еднакви по своята фаунистична и екологична значимост региони на България. Прилагането на опростени схеми от тези прави линии, проведени по необосновани критерии през разнообразни екологични условия на средата, води до дълбоки противоречия с натрупаните в тази насока знания и е в конфликт с целите на устойчивото развитие на възобновяемата енергия в България“.

Поради всички гореизложени аргументи БГВЕА настоява при определянето на приоритетните зони да се използват най-актуалните налични научни данни и количествени методологии, включително резултатите от международното изследване на Gauld et al. (2022), базирано на GPS-проследяване на 1454 индивидуални птици от 27 вида, определени като най-чувствителни към риск от сблъсък с енергийна инфраструктура. Тук, следва изрично да се подчертае, че изследването на Gauld et al. (2022) оценява чувствителността и уязвимостта на птиците във връзка със съществуваща енергийна инфраструктура и реално функциониращи съоръжения, като анализът се основава на действителни характеристики на полетите – височина, пространствено разпределение, интензитет и поведенчески модели на движение на птиците. Оценките не са изградени върху хипотетично планирани съоръжения или прогнозни трасета, а върху емпирични данни за взаимодействието между птиците и вече налични обекти. Подобен подход е в съответствие със съвременното научно разбиране за миграцията на птиците, както и с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2413 за определяне на зони за

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

ускорено внедряване на възобновяема енергия при минимален и управляем екологичен риск.

Резултатите от изследването показват, че рискът от сблъсък не е равномерно разпределен в пространството, а е силно диференциран в зависимост от концентрацията на полети на чувствителни видове в рискови височинни диапазони и в близост до съществуваща инфраструктура. Това позволява разграничаване на зони с по-висока и по-ниска относителна чувствителност, като последните могат да бъдат разглеждани като по-подходящи за стратегическо насочване на развитие, при условие, че се прилага принципът на предпазливост, целенасочени смекчаващи мерки и последващ контролен мониторинг.

С оглед на горното и в съответствие със становището ИБЕИ към БАН, БГВЕА настоява да се използват актуални научни данни и методологии като предложената от БАН обективна количествена оценка на риска от изграждане на ВЕП, както и свързаната с тях инфраструктура, за картографиране на приоритетните зони за ускорено внедряване на ВЕП. БГВЕА счита, че Институтът за биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ) при БАН разполага с най-високия научен и експертен капацитет в България в областта на орнитологията и поради това е най-подходящата научна институция в страната, която може да разработи и предложи на МОСВ научнобазирана и съвременна орнитологична оценка. Убедени сме, че ИБЕИ може да разработи в кратки срокове и Методика за определяне на миграционните пътища на птиците в България, която да стъпва на съвременното научно знание като изследването на Gauld et al. (2022).